

2. **PIEC** (84) *vb impf*

e jasne.

inf piec (13). ◇ *praes 1 sg* piekę (4). ◇ *2 sg* pieczesz (1). ◇ *3 sg* piecze (21). ◇ *3 pl* pieką (19). ◇ *praet 1 sg m* piekłem, -m piekł (2). ◇ *3 sg f* piekła (1). ◇ *1 pl m pers* -chmy piekli (1). ◇ *3 pl m pers* piekli (3). *subst* piekły (1). ◇ *fut 3 pl subst* piec będą (1) *BibRadz*, będą piec (1) *BudBib*. ◇ *imp 2 sg* piecz (4), pieczy (1) *SienLek*. ◇ *impers praet* piecz(o)no (1). ◇ *con by* piecz(o)no (1). ◇ *part praes act* piekąc (9).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Przygotowywać do spożycia, poddając działaniu bardzo wysokiej temperatury w piecu lub na ogniu (bez użycia wody); torrere* *Mącz, Calep, Cn; assare* *Mącz, Calag, PolAnt; torrefacere* *Calep; coquere* *Cn* (66) : Grufzki ktore zową gdule, piekącz tak iec̃ po iedzeniu *FalZioł V 64v; RejFig Bb4; Mącz 18b, 459d; Braten. Piec. Alfare. Calag 100a; Calep 1075a.*

piec co (22): *FalZioł I 133a, IV 29d, 45b [2 r.], 46b; Czemu iedne iaycza pukaią w ogniu gdi ie pieką á drugie nic. GlabGad H7, H2v, I7v; RejRozpr C4; RejWiz 72v; RejFig Cc5v; Pieczono też kofztownie srod rynku wołu całego/ ktory był ptáłtwem rozmáitým/ y zaiącmi/ ćielęty/ y iágnięthy nádziány/ y wśzpikowány* *BielKron 331, 447v; RejZwierc 237; śpiekłem ná rzeżawiu iego chleb/ piekłem też mięso/ y iadłem* *BudBib Is 44/19; StryjKron 160; KochWr 29. Cf piec co z czym; co na czym; co w czym.*

piec co z czym (1): Potym nákladłzy ogyeń ony kurki wárzą/ Rybki pyeką s káfztány/ á iábłufzká śmáżą. *RejWiz 65v.*

piec co na czym (3): A drugi ná Koncerzu śwym bárána piecze. *Prot B4. Cf »piec na roźnie«, »na węglu piec«.*

piec co w czym (1): *Clibanus, Piec pałáyacy [...]* Też Fánna miedziána nákrita w którey páłtety pieką. *Mącz 57a.*

W połączeniach szeregowych (3): *RejWiz 65v; onego bydlá ná ofiárę pobitego mięślá/ y ptaki wárzą/ pieką y śmáżą/ á fiadłzy zá łtoł iedzą* *StryjKron 160; Calep 1075a.*

W charakterystycznych połączeniach: piec barana, cebulę, grzanki, jajca, kurczęta, kuropatwę, mięso (3), *pastety, pęпки [= żołądki drobiowe], ptaki, rybki, rzepę, śledzie, wołu.*

Zwroty: »piec u ognia« = torrere flammis a. succensis ignibus Cn [szyk zmienny] (2): *RejJóz F5v; Ony niewiáłthy młodzieńcá onego s śiekawłzy ná drobne łztuczki piekły v wielkiego ognia á iadły* *BielKron 448.*

»piec na roźnie« (1): Weźmifz pothym gęś tłuftą [...] á wyrzuciwfz wnątrze náklásć w nię oney tłuftości y záfzyć co nalepiéy/ pieczyłz to ná roźnie ták długo/ aż wyśchnie *SienLek 123.*

»na węglu, miedzy węglem piec« (1:1): *FalZioł I 133a; Więc iefzcie iec̃ przefuchy/ ná węglu pyec pęпки/ A flodek też z kápuftką to gotowiec pętki.* *RejWiz 62.*

Szeregi: »piec, (a) smażyć« (4): *FalZioł IV 46b; RejKup R; RejWiz 65v; Więc thu pieką/ śmáżą/ wymyfláiac z wielką trudnością rozmáite przyprawy śwoie.* *RejPos 71. [Ponadto w połączeszeregowych 3 r.]*

»suszyć a piec« (1): Tych ludzi żywność thylko z ryb/ y chleb śnich pieką śufząc ie á piekąc. *BielKron 447v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]*

»piec, (a(1)bo (też), i) warzyć« [szyk 6:1] (7): *FalZioł* IV 29d, 45b; *RejRozpr* C4; Noffili thefz y gąfzy y thamze na they gołpodie pyekli y warzili *LibMal* 1544/81; *RejJóz* F5v; Abowiem my gdy nam Pan máło pofolguie á rołpieści nas w fortunach nálznych/ nie vmiemy iedno piłkác/ fkrzipác/ bębnác/ kurzyć/ piec/ wárzyć/ y w noczy y we dnie *RejZwierc* 262, 59v. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.]

Przen (2) :

piec co czym (1): [zazdrość] Látá cnotliwé niewinné/ Ięzykiem śmiertelnym śiecze/ Y złá ráde iádem piecze *ZawJeft* 23.

Szereg: »piec a warzyć« (1): [w ziemi zawarte są kruszce] które ogień ták trybuie y rozłączá [!]/ że iáko w vftáwicznym kóminie/ piekąc á wárząc/ vftáwicznie oddziela á ku górze pobudza *Oczko* 5v.

a. *O pieczywie: przygotowywać i piec; coquere* *PolAnt, Cn; pinsere* *Calag, Cn* [w tym: *co* (24)] (27) : Piłtor dulciarius, eyn kucheler Co pyerniky pyecze. *Murm* 186; *BartBydg* 116b; *RejJóz* I8v; *RejWiz* 192; [Izydis] napirwey vkaçáá im ípráwę około roley y chleb piec *BielKron* 8v; *BudBib* Is 44/15; *Calag* 59b; *SkarŻyw* 192 [2 r.], 225, 226.

piec z czego (11): ono drzewo ktore flotkie iest w kálki s siekáią y ímázá w oliwie/ potym pieką plácki íniego. *BielKron* 446; Potráwy ich ryby á ptaki/ z Ryżu pieką chleb *BielKron* 446, 441v, 442v, 445, 447, 447v (11).

W połączeniu szeregowym (1): Ale rolnik opátrzny [...] Sieie/ plewie/ ogania/ pieniądzmi opláca. Znie/ woží/ młóci/ wieie/ miele/ piecze: zá tym Karmi czeladz y bydło. *KlonWor* 77.

W charakterystycznych połączeniach: piec chleb (18), *pierniki* (2), *placki* (2).

Zwrot: »w piecu piec« (1): dzieięć niewiaft w iednem piecu chleb dla was piec będą [*coquent... in clibano*] oddawáiąc go wam pod wagá *BibRadz* Lev 26/26.

a. *O starotestamentowych ofiarach pieczonych z mąki* (3) : Nie będą tego piec vkwáfiwízy/ dałem (to) im zá ich część z ofiar moich ogniłtych *BudBib* Lev 6/17; ktorzy zaftępom niebieskim/ ábo Krolowey niebieskiey flúżyli/ krom Bogá iednego/ kádzác iey y plácki piekąc. *CzechEp* 109.

Zwrot: »piec w piecu« (1): Y kázda obiátá ktorą pieką wpiecu [*quod coquetur in clibano*]/ y kázda ktorą czynią wkotle) álbo wrynce onemu ofiárownikowi będzie/ ktory iá ofiarował. *BudBib* Lev 7/9.

2. *Zadawać tortury przy użyciu ognia; coquere* *Mącz; adolere, urere* *Cn* [w tym: *kogo, co* (ciało człowieka) (14)] (17) : Kazał iá okrutnik pyec/ nic nie powiedzyáá *RejZwierc* 15v.

piec czym (1): *RejFig* Bb5v cf *W porównaniu*.

W połączeniach szeregowych (3): *GroicPorz* hhv; Iełli woła Nie kradń/ tedy cie przefthrzega áby cie nie męczono/ nie pieczono/ nie lądzano/ nie wiefzано. *RejZwierc* 256v; [*papież*] kázdego kto do nog ie⁸⁰ vpádác nie chce [...] może poimác morduiąc/ piekąc/ ímázác/ paląc/ ścináiąc/ wiefzáiąc/ y niewiedzieć iáko fię pałtwiác? *CzechEp* 26.

W porównaniu (1): Cálá noc go miotłámi/ potym bicźmi siekli/ Potym y pochodniámi/ by kátowie piekli. *RejFig* Bb5v.

Przen (12) :

[*Zwrot*: »u leguchnego ognia piec«: [*Antykryst*] nie Heretiki ále wierne pod Tytułem Heretikow v leguchnego ogniá piecze y pali. *GrzegŻarnPos* 1582 85.]

[Szereg: »piec i palić«: *GrzegŻarnPos 1582 85 cf Zwrot.*]

a) *Dręczyć* (2) : wálzy zaklinátze mowią. Wynidz Dijable Bożą mocą/ pánny Máryey mocą/ y włyftkich fwiętych mocą. A Dijabeł záfię mowi nálmiewáiąc fie/ toc mię Szeroka [o *Matce Bożej*] pietze. *KrowObr 121, 121 marg.*

b) *Dolegać, sprawiać ból* (przy *podmiocie nieosobowym*) (10) : Coquit me illud, Piecze mie to/ yeft mi to cięłzko. *Mącz 64d; KochMon 22; Spifz/ Ianie? czy cię záłóć twoiá zwykła piecze? KochTr 20; KochSz Cv; PudlFr 68; Niedawno ná was ołtrzył fwé miecze/ Dżiś frożłza męká lámégo piecze. ZawJeft 30; Záłóćci zewfząd cífną/ á sumnienie piecze/ Serce fráfunki trapią/ á z oká łzá ciecze GrabowSet L2; ftąd mię pieczelz/ o smętku gorzki/ że fię to dobre ftráciło: zowąd mię dręczyfz/ o cięłzka boleści/ o cięłzła boiáźni/ że fię owo złe nabyło *LatHar 149.**

W charakterystycznych połączeniach: piecze męka, miłóć, smętek, sumnienie (3), záłóć (3).

Zwrot: »by (a. jako) kat piec« (2): Cokolwiek iedno poczną/ grzech fię zá mną wlecze/ A zá grzechem sumnienie/ ták iáko kát piecze *ArtKanc P15v; GosłCast 72.*

3. Mocno grzać (1) : Brennend. Piecze Słóńce. Flagrans, feruidus. *Calag 101b.*

Formacje współrdzenne: dopiec się, napiec, opiec, opiec się, piec się, popiec, przepiec się, przypiec, przypiec się, spiec, spiec się, upiec, upiec się, wypiec się, zapiec się; piekać, dopiekać, dopiekać się, popiekać, przepiekać, przepiekać się, przypiekać, spiekać, spiekać się, zapiekać, zapiekać się.

Cf **PIECZENIE, PIECZONY**